

Foretræde for Folketingets Miljøudvalg den 16/1 2014. Repræsentanter fra Kappel: Rita Petersen og Kirsten Nielsen

Kappelgruppen på Lolland, som siden 2006 har kæmpet imod naboskabet af serie 0-møller, 150-200 meter høje.

Vi er meget taknemmelige for, at der nu iværksættes en undersøgelse af vindmøllestøjens påvirkning på helbredet, og vi ser frem til resultaterne.

Men som det også fremgår af udvalgets dagsorden med bilag til dag, så **er** mange mennesker, alvorligt påvirket af generne fra vindmøller. **Også fra vindmøller opstillet efter nugældende lovgivning.**

Lovgivningen bør ændres hurtigst muligt - inden flere naboer får ødelagt deres tilværelse.

Vi beder om en lovændring, sådan at **vindmøllestøjen fremover måles hos naboerne**, og ikke som nu udelukkende beregnes.

Selvfølgelig kan beregninger ikke undgås i f. m. projekteringen, men **når møllerne er sat i drift, så skal der støjmåles hos naboerne. Ligeledes ved klager over støjen.** Hvis investor ved planlægningen har begået regnefejl, f.eks. brugt forkerte reduktionstal, så risikerer han påbud om støjdæmpning eller driftsstop.

Vi beder også om en ændring, så **grænseværdierne for støj kommer til at gælde alle vindhastighed.**

Hvis Miljøstyrelsen og vindmølleindustriens påstand om, at **vindstøjen overdøver møllestøjen** – ved vindhastigheder over 8 m/s – så har de jo intet at frygte ved en lovændring.

Vi beder indtrængende om en **skærpelse af grænseværdierne for udendørs støj til max. 35 dB**, således at vindmøllenaboer ligestilles med naboer til industri.

35 dB er også **WHO's** anbefaling¹ for maksimal støjbelastning i aften- og nattetimerne. Og tilbage i 1996 anbefalede Delta² max. 33-38 dB.

Da den lavfrekvente andel i støjen er steget i takt med møllernes størrelse, **bør grænseværdien være max. 35 dB.**

¹ "NIGHT NOISE GUIDELINES FOR EUROPE", World Health Organization, 2009.

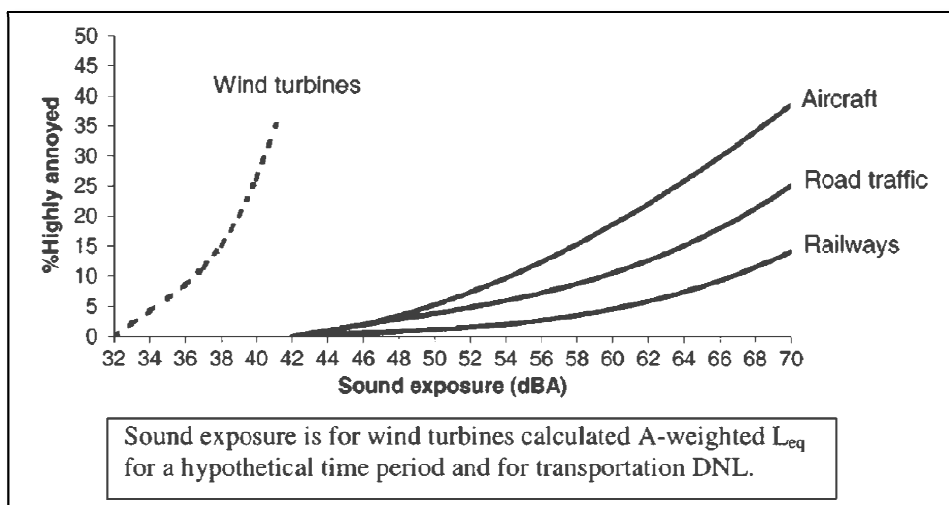
http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0017/43316/E92845.pdf

² Rapport nr. 150 "Genevirkning fra støj fra vindmøller", Delta, 1994/rev. 1996.

http://www.madebydelta.com/imported/images/DELTA_Web/documents/TC/acoustics/Rapport-150-1994.pdf

At **støjen fra vindmøller er væsentligt mere generende end støjen fra trafik, jernbaner og fly**, har svenske undersøgelser³ for længst dokumenteret. Og resultaterne af disse undersøgelser bør indgå i en revision af lovgivningen.

Nedenstående figur viser, hvor stor en procentdel af befolkningen, der føler sig stærkt generet af støjen fra vindmøller sammenlignet med vejstøj, jernbanestøj og støjen fra lufthavne.

Figuren stammer fra Eja Pedersen og Kerstin Persson Wayes artikel: Perception and annoyance due to wind turbine noise - a dose - response relationship, Journal of the Acoustical Society of America, vol. 116(6), December 2004, pp. 3460-3470.

Mht. til **Kappel** så opgav DONG Energy ganske vist deres projekt i januar 2012. Altså umiddelbart efter, at der i lovgivningen blev fastsat grænseværdier for lavfrekvent støj. DONGs begrundelse var, at området ikke længere var egnet til de planlagte forsøg med store havvindmøller.

VVM-redegørelsens beregninger viser også, at **et halv hundrede ejendomme kan blive belastet med indendørs lavfrekvent støj - langt over 20 dB(A)**. Min bolig er en af dem.

På trods af det, så meddelte Naturstyrelsen i maj 2013 - VVM-tilladelse - til det nystiftede aktieselskab Vindtestcenter Kappel, som har overtaget DONGs projekt.

Vi er dybt bekymrede for de helbredsmæssige konsekvenser bl.a. støjpåvirkningen vil få for os naboer, hvis de 7 store havvindmøller etableres som planlagt - i absolut kortest mulige afstand fra vore hjem. Og **støjen er blot én af flere gener** vi naboerne udsættes for.

Der er betydelig stresspåvirkning fra den påkrævede lysafmærkning. **40-60 kraftige hvide blink - hvert eneste minut - døgnet rundt** - med en lysstyrke på op til 250.000 candela.

Og når solen skinner får vi de **ulidelige skyggekast** fra møllerne, når vingerne passerer forbi solen.

Støj, blink og skyggekast skaber store gener såvel udendørs som indendørs, og vi vil aldrig kunne finde ro, ikke engang når det er vindstille.

Vi beder om, at undersøgelsen også medtager sådanne væsentlige påvirkninger.

³ "Perception and annoyance due to wind turbine noise— a dose - response relationship", Eja Pedersen and Kerstin Persson Waye, 2004. <http://www.proj6.turbo.pl/upload/file/263.pdf>

Personligt er jeg tilkendt en værditabserstatning på 650.000 kr. men min families og mit helbred er vigtigere end penge, og det ikke til salg.

Hvis vi absolut skal have så store vindmøller på land, bør naboerne - i en afstand af mindst 2 km fra møllerne - **garanteres** - at investor (eller staten) overtager deres ejendom, hvis de inden for de første år efter idriftsættelsen - ønsker at fraflytte området.

Vi har erfaring med støjgenerne fra vindmøller. Ved støjklager fra os - som viste sig at være berettigede - var Lolland Kommune flere år at fremskaffe nye støjberegninger. **Målinger kunne man have foretaget indenfor få dage!**

Der er behov for skærpet lovgivning for testpladser for vindmøller.

Erfaringer fra Kappelprojektet understreger dette med al ønskelig tydelighed.

I november 2011 udgav Naturstyrelsen "Potentielle testpladser til serie 0-møller frem mod 2020"⁴, hvori man på side 9 kan læse:

"Der søges efter mulige områder, som kan rumme opstilling af minimum 2 serie 0-møller, dvs. minimum 54 ha. Ved flere møller pr. område bør der ifølge Vindmølleindustrien være mindst 3 - 5 x rotordiameter mellem møllerne afhængig af områdets orientering i forhold til fremherskende vindretning."

I Kappel tilfredsstilles hverken areal- eller afstandskrav.

Kappelprojektet er det **største** projekt på det absolut **mindste areal** (80 ha) med den **største installerede effekt** (40 MW), der er kendt i Danmark indtil videre.

Skulle arealkravet i vejledningen tilfredsstilles, skulle arealet være mindst dobbelt så stort.

Til sammenligning er forsøgsområdet i Østerild på ca. 400 ha - selv om der også der (lige som i Kappel) "kun" skal stå 7 møller, som ganske vist kan blive op til 250 m høje.

Forsøgsmøllerne ved Kappel (1). Inden for den blå cirkel vil møllerne dominere visuelt. Her ligger cirka 1200 huse - helårshuse og sommerhuse. I klart vejr vil møllerne dominere endnu længere væk. I nærheden af møllerne ligger cirka 160 huse, der vil opleve særligt store ejendomsværdifald og kunne blive generet af lavfrekvent støj.

Fordi der er utilstrækkelig lovgivning omkring forsøgsvindmøller, kan investor - ved at kalde sit projekt for et "forsøgsmølleprojekt" - lovmedholdeligt få tilladelse til at opføre produktionsmøller på over 150 m., og det finder vi er stærkt bekymrende, fordi netop forsøgsmøllers placeringer indbyrdes og placering i landskabet kan afvige fra de ellers gældende regler. Det giver igen stor usikkerhed omkring støj, visuelle gener og turbulens.

Ganske vist siger Vindmølleindustrien og Vindmølleforeningen, at der ikke foreligger nogen undersøgelser, der viser, at folk bliver udsat for helbredsrisici fra nutidens store møller - på den anden side er der jo endnu heller ikke i Danmark foretaget undersøgelser, der viser, at folk ikke bliver syge. Vi hilser derfor den kommende undersøgelse velkommen - og vi beder om, at stressfaktoren vil komme med i undersøgelsen.

⁴ "Potentielle testpladser til serie 0-møller frem mod 2020". Naturstyrelsen, nov. 2011.

<http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/F77BD80E-5BA4-46F5-A74F-903A4E9120CF/132350/Rapport.PDF>

Erfaringer har vist, at gældende lovgivning for "almindelige" møller ikke beskytter borgerne godt nok. Det viser fremmødet af de delegationer, der kommer senere i dag. Støjgenerne må forudses at blive endnu mere alvorlige, når det drejer sig om forsøgsmøller, der er større og hvis rotordiameter også forventes at blive forøget.

Vi henstiller derfor til, at man vil stille skærpede lovkrav til forsøgsmøllerne.

Som det er nu gives der nærmest grønt lys for hvad som helst. Vindtestcenter Kappel A/S (den aktuelle interessent) har over for os tilkendegivet, at når der gives grønt lys for "testpladsen", skal den sælges!

Det er altså ikke et testprojekt – men et rent investeringsprojekt, man har i støbeskeen. Det er ikke i orden.

Det bør ikke være en kommunal, men en statslig opgave at udpege områder til tests af vindmøller, ligesom det også bør være staten, der fører tilsynet med testmøllerne.

Kommunerne er ikke i stand til at varetage kontrollen med de store møller – og da slet ikke i forbindelse med forsøgsmøller.

Lovgivning for testområder for vindmøller bør indeholde præcisering af:

- formålet med forsøget
- hvor længe forsøget skal vare
- hvem der er ansvarlig for de beskrevne tests i hele testperioden
- hvem der skal udføre de beskrevne tests i hele testperioden
- **krav om, at møllerne nedtages, når forsøget er gennemført**

Som det er nu, får forsøgsmøllerne lov til at stå som produktionsmøller, indtil de er udtjent.

Det fremgår af aktindsigten, at i Kappel har **Naturstyrelsen hele tiden været investors konsulent på projektet**, og styrelsen retter sig IKKE efter de vejledninger og retningslinjer, som den selv har beskrevet i den "Potentielle testpladser til serie 0-møller frem til 2020". Naturstyrelsen planlægger og vejleder investor og behandler i flere tilfælde selv klager (bl.a. kirkens veto). **Det giver anledning til bekymring for borgerne, der på intet tidspunkt er taget med på råd.**

Vores klager til Naturstyrelsen over, at man IKKE har taget sin egen vejledning efterretteligt, er blevet mødt med udsagn om, at der jo kun er tale om retningslinjer – og ikke om egentlige love. Så derfor er det vores indtryk, at **Naturstyrelsen stort går med til det meste, når bare der er tale om en "testplads"**. Det er ikke i orden, og det skaber utryghed.

Der er således **stort behov for lovgivning på området.**

Der er **behov for reel borgerinddragelse (Århuskonventionen)**

Der er **behov for tydelig annoncering i lokalpressen af projekter, høringer og klagevejledninger.**

Vi beder om, at I som vores ansvarlige politikere vil vedtage love, der beskytter møllenaboerne.

Man skal ikke genere mennesker, hvis man kan lade være. Og med Danmarks 7000 km kystlinje kan møllerne stå på havet.

Husk "Kardemommeloven", hvori det hedder: **"Man skal ikke skade andre – eller sætte livet til – og for øvrigt, kan man gøre, hvad man vil"**.

Tak for ordet